

Η ΟΜΟΡΦΙΑ ΜΙΑΣ ΗΘΙΚΗΣ ΑΞΙΑΣ

Ο Χατζόπουλος από τους φίλους και τους εχθρούς του ελογαριάζετο για πολύ παράξενος άνθρωπος.

Οι συμπάθειές του, οι αντιπάθειές του, οι ένθουσιζμοί και οι άποτροπισμοί του, έφαινονταν χωρίς εφόδ και άκοινοθία, κατορίσια τής στιγμής, νευρικότητες, ύστερισμοί.

Πολλές φορές έγινε λόγος να χρησιμοποιηθί ή Ο Χατζόπουλος για κάποιο έργο, που θάπατούσε συστηματική, συνεχισμένη προσπάθεια, λ.χ. τή διεύθυνση μεγάλου περιοδικού ή του Έθνικου Θέατρου ή των σχολικών εκδόσεων του Κράτους. Μά πάντα άκουσα και από τους πύθ στενούς φίλους του, πώς δέν είχαν θεβαίότητα, άν θά μπορούσε να αποπρωθεί με σταθερότητα στο έργο αυτό. "Όσο κι' άν ήταν ένθουσιασμένος στην άρχή, σε λίγο θά τάνταποδογύριζεν όλα.

Άκόμα περισσότερο: Υπήρξαν για μία στιγμή ένθουσιοι, πούγρασαν για τή Ο Χατζόπουλο, πώς έπρόδωκε τίς ιδέες του από καιροσκοπισμό, και μάλιστα για να πάρη δημόσια θέση.

Και όμως είμα i βέβαιος, πώς κι' εκείνοι πού τήγρασαν αυτό σε μία στιγμή άνώφελης προσπάθειας διασπουού μιάς άναμφισβήτητης ήθικής αξίας, δέν τή πίστευαν.

Γιατί οι φίλους και σέχτρούς, περισσότερο πού από τή φιλολογική του έργασία, ένα πράγμα τόν έκανεν άγαπητό στους πρώτους, αξιουσέβαστο στους δευτέρους, ή ήθική του όμορφιά, ή ιδεολογική του άγνότητα. Σάν άρωμα ξεχόνονταν γύρω του ή όμορφιά του αυτή, σαν άρωμα λουλουδιού χρημμένου μέσα στ' άγριαγκάδα, πού έβαζε γύρω του με τούς νευρικούς του μορφασιμούς και τούς ύστερικούς θυμούς του.

Ήταν μέσα σ' όλους ή άγνός και πιστός σε ιδανικά. Σε τριζά μεγάλα ήθικά ιδανικά, πού καθοφετίζονταν και μέσα στην καθαρή λογοτεχνική του ένέργεια, πού δέν την έξετάζω έδώ πέρα, στην άτομική αξιοπρέπεια και στον άποσεβασμό, στο δημοτικισμό και στο σοσιαλισμό. Με τίποτε στη ζωή του, καιιά στιγμή δέν τή έπρόδωκε. Με όλες του τίς πράξεις τή ύπηρετεια του ιδανικά αυτά, και μέκεινες, πού φαινομενικά, δέν φαίνονται να τή ύπηρετούν. Για τή πρώτο και τή δεύτερο εύτε φαινομενικά δέν ξερω τίποτε, πού να μπορούσε να παρεξηγηθί.

Σε κάποιες στιγμές θυμού του έλεγε : « θά γίνω καθ' ορε υ ο υ σ ι : ά ν ο ς ». Ήταν οι στιγμές, πού τόν ξεώργιζαν άσκήμιες από τή στρατόπεδο των δημοτικιστών.

Για τή τρίτο, τού κατηγορούν, τή ότι έγινε διευθυντής τής λογοτεχνίας και ύπηρετεια σε μία τόσο άναπεθιτική λειτουργία τή σημερινή πολιτική καθεστώς. Κι όμως, πόσο μακριά από τήν άλήθεια σέκονταν οι τέτοιοι ήθικολόγοι, άπόλυτοι δήθεν δογματιστές.

Και πόσο αυτός ή λογοτέχνης, ή ποιητής, ή άνθρωπος τήν άπειρών ήταν σύμφωνος με τήν πραγματικότητα και έβαλε σε μία στιγμή, πού ή τ α ν ά ν ά γ η . τήν έαυτού του στην ύπηρετεια τής εξέλιξιας του τόπου του, πού τή δρόμο των ιδανικών. Πούδς άληθινός σοσιαλιστής δέν θά είχε στην ψυχή του, πρώτα

άπ' όλα, μίσος άληθινό και άδιάλαχτο για τήν προσωσισιδή τυραννίδα, πού έτοιμάζονταν να επιδερθί και στην Ελλάδα, παράλληλα προς τήν προσωσική παγκόσμια τυραννίδα πού έτοιμάζεν ή Κάίξερ ;

Και ή Ο Χατζόπουλος, ύπηρετώντας τή μίσος κατά τής τυραννίδας αυτής και τήν άνάγκη τής άποτροπής τής, έλεγε : «Βάλετέ με να κάνω ό,τι θέλετε, ό,τι είναι άνάγκη, άκόμη και να σκουαίξω τούς δρόμους. Άρκεί να χτυπηθί ή Κωνσταντινούπολις. Κι' έγινε Διευθυντής τής Λογοτεχνίας και ώργάνωσε, αυτός ή ποιητής, μία ύπηρετεια δυσκολώτατη κατά τρόπο ύποδειγματικό. Και όταν πέρασεν ή πρώτη άνάγκη τής ύπηρετίας του και έδραιώθηκα τή καθεστώς, έφυγε μόνος του, ένώ μπορούσε και τόν παρακαλώσαν να μείνη.

Ο Χατζόπουλος έμεινε ως τή τέλος ήθική προσωσικότητα άμόλυπη. Ο πρόωρος χαμός του στοιχίσει περισσότερο ίσως γι' αυτό. Οι φίλοι του λισθάνθηκαν σκληρή τή στέρηση ενός στηρίξιμου.

Δ. ΓΑΛΗΝΟΣ

ΚΡΙΤΙΚΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ

Ο ΔΗΓΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ ΚΩΣΤΑΣ ΚΑΤΣΟΠΟΥΛΟΣ

Αν ή σύγχρονος θάνατος του Βλάχου και του Κων. τιάκη, όξω από τήν άνθρώπινη μεριά, μάζ άφινει άδιάφορους, ή θάνατος όμως του Κώστα Χατζόπουλου μάζ συγκινεί βαθύτατα. Σοφός διάκωλος ή πρώτος, δημοσιογράφος άνέκτοπος ή δεύτερος. Ο Χατζόπουλος, λογοτέχνης, δημογράφος. Οι δυο πρώτοι φεύγονε, για να ξεχαστούν σε λίγο όριστικά. Έκείνος δημιουργεί μία θέση ξεχωριστή στη ιστορία τής νεώτερης λογοτεχνίας μάζ, με τή πολυάλοδο έργο του πού αξίζει έλο τή ένδιαφέρον τής κριτικής. Άντιπρόσωποι εκείνο μάζ έποχής περασμένης, καταδικασμένης, πού σήνει σιγά-σιγά, για να κατανήσουν σε λίγο άπλή ιστορική άνάμνηση, άντιπρόσωπος τής σημερινής ζωής ή Ο Χατζόπουλος, τής ζωής πού ολοένα πλάθεται με καινούριο ύλικό πού μάζ χοιργεί πλούσιζ ή εξέλιξη και πού ολοένα παλεύει για να διμωρφωθεί σε έκφραση και σε μορφή άπόλυτα καλλιτεχνική. Μέσα στα στενά σύνερα ενός βιαστικού άφθου, δέν είναι ή καταλληλότερος τύπος για μία κριτική άνάμνηση του δηγηματογραφικού έργου του Κ. Χατζόπουλου. Αυτό θά γίνει, και πρέπει να γίνει, μία μέρα από τόν άμερόληπτο κριτικό πού θάγει όλα τή μέσα κι' όλα τήν καλή διάθεση να κοιτάξει τή έργο του από όλες τίς μεριές, να τή συγκρίνει, να τή τοποθετήσει στη θέση πού τού άνήκει, δείχνοντας πούά στοιχίσει από τή έργο αυτό είναι προσωρισμένα να ζήσουνε και πούά είναι καταδικασμένα σε θάνατο. Σήμερα, βιαστικά, και με τή συγκίνηση πού με κατέχει για τόν πρόωρο θάνατο ενός άξίου τεχνίτη και φίλου, πού τού έγω άφιερώνω τή πρώτο μου ρομάντσο « Στο "Άλμπουρο», χαράζω αυτές τίς λίγες γραμμές για να τονίσω τήν προσωσική μου γνώμη για τή θέση πού νομίζω πώς πρέπει να πάρε στο σύγχρονο Έλληνικό δήγημα. Ο Χατζόπουλος βοήκα τή δήγημα στην τελευταία περίοδο τής ήθογραφίας. Είναι ή περίοδο τής παρακμής του είδους αυτού πού ως τόσο μάζ έδωκε κάμποσα δείγματα αξία να προσεχτούνε. Τή δήγημα